

Король С. Я., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та оподаткування, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-0958-8720
e-mail: s.korol@knu.edu.ua

Польовик Є. В., здобувач вищої освіти факультету обліку, аудиту та інформаційних систем, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-3091-6242
e-mail: y.polovyk_foais_16_2_b_d@knu.edu.ua

Діджиталізація економіки як фактор професійного розвитку

Анотація. У статті досліджено вплив цифрової економіки на діяльність підприємства, організацію роботи його структурних підрозділів, трансформацію функціональних обов'язків працівників, розвиток їх цифрових навичок і компетенцій. Розглянуто стан та основні тенденції розвитку діджиталізації в Україні, визначено потребу в ефективних діях у даній сфері. Досліджено вплив цифрової економіки на діяльність підприємства й організацію роботи його структурних підрозділів. Встановлено, що сучасні програмні і технічні засоби частково перебирають на себе традиційні професійні завдання, розширюють функціональні можливості працівників підприємства та обумовлюють потребу постійно вдосконалювати професійні компетенції і цифрові навички, зокрема навички управління та «комунікації» з роботизованою технікою. Зроблено акцент на змінах, що стосуються професії бухгалтера. З'ясовано, що процес діджиталізації економіки України вимагає адекватної підтримки держави, веде до перерозподілу завдань між структурними підрозділами підприємств, а також між людиною та інформаційними технологіями, вимагає оволодіння цифровими навичками та постійного професійного розвитку.

Ключові слова: цифрова економіка; діджиталізація підприємства; електронний бізнес; розширена робоча сила; цифрові навички; автоматизоване робоче місце; професія бухгалтера.

Korol S., Doctor of Sciences (Economics), Professor, Department of Accounting and Taxation, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine

Polovyk Ye., Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine

Digitization of the Economy as Professional Development Factor

Abstract. Introduction. Digitalization is one of the main factors of economic growth and business competitiveness. The use of digital technologies allows enterprises of all economic sectors to develop faster, better and more efficiently. This causes broad interest in the concept of digital economy and digitalization.

Purpose. Determination of the digital economy impact on the company's activities, organization of the work of its structural subdivisions, transformation of employees functional responsibilities, development of their digital skills and competencies.

Results. The state of digitalization in Ukraine, which has defined its place in the global rating on the level of innovations development, is considered. The main tendencies of digitalization development in Ukraine are investigated. The need for effective actions of the State in this sphere. The impact of digital economy on enterprise activity and organization of its structural subdivisions is noted. It was established that modern software and technical means are partially based on traditional professional tasks; extend the functional capabilities of employees; require continuous improvement of their professional competencies and digital skills, in particular management and communication skills with robotic technology. It is established that the digitizing of the enterprise leads to redistribution of functional tasks between the person and the latest technologies, creation of new workplaces, increase of work productivity. It is established that the approach to organization of workplace is changing, "digital" workplaces are used, which help to increase efficiency of employees and to create more comfortable working conditions. The emphasis on changes related to the accountant profession is made. Profound changes in its functional responsibilities and the need to expand the intellectual component of professional activity on the basis of the latest information technologies.

Conclusions. Digitalization creates important advantages for enterprises in the implementation of the chosen strategy, strengthening their economic security, achieving transparency in doing business. In the professional sphere, global changes are being made, which have both technological and economical and social aspects. Realization of trend of "extended labor force" in the accounting and financial sphere requires updating programs of training and retraining of specialists of accounting and financial sphere on the basis of awareness of prospects of the profession opened in connection with digitization Economy.

Keywords: Digital Economy; Enterprise digitization; e-business; functional responsibilities digitalization; extended workforce; digital skills; profession accountant.

JEL Classification: J24; L84, L86; O32; O33.

Постановка проблеми. Одним з основних чинників зростання економіки та конкурентоспроможності бізнесу є впровадження інновацій, що забезпечують його діджиталізацію. Як свідчить світова практика, ранг країни в галузі бізнесу, технологій та наукових даних негативно співвідноситься з ВВП на душу населення та позитивно співвідноситься з ризиком автоматизації, тобто більш кваліфіковані країни демонструють кращі економічні показники та менший ризик зриву ринку праці від автоматизації [1].

Формування цифрової економіки в Україні має стати рушійною силою для збільшення ВВП і покращення рівня життя населення. Використовуючи цифрові технології кожний сектор економіки може розвиватися швидше, якісніше й ефективніше. Це обумовлює широкий інтерес науковців до концепції цифрової економіки та діджиталізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню різних аспектів трансформації та розвитку цифрової економіки присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Зокрема, І. Б. Маркович і І. В. Струтинська спрямували своє дослідження на виявлення особливостей діджиталізації економіки у підприємницькому секторі [2]. Чеснокова Н. В., Т. І. Батракова та А. В. Кузнецова провели аналіз розвитку цифрової економіки і суспільства в країнах-членах ЄС і в Україні та виокремили найбільш значущі його проблеми для нашої країни [3; 4]. Чмерук Г. Г. дослідив причини сучасного стану цифровізації вітчизняної економіки на основі індексів та надав деякі рекомендації щодо поліпшення ситуації [5]. Іванов С. В. та О. С. Вишневський розкрили питання модернізації економіки України внаслідок розвитку її цифрової складової, дослідили тенденції розвитку цифрових платформ [6]. Тютюнникова С. В. і Т. К. Романіка дослідили стан нестійкої зайнятості в умовах інформаційної економіки [7]. Темою розвитку професії «бухгалтер» в умовах цифрової адженди та майбутнього професії опікуються І. Й. Плікус, О. О. Осадча і Т. А. Жукова [8].

Хоча у науковій літературі багато уваги приділяють дослідженню різних аспектів цифрової економіки,

зокрема її розвитку в Україні, питання комплексного впровадження цифрових технологій на підприємствах, зміни вимог до функціональних обов'язків і визначення змісту цифрових навичок і компетенцій працівників залишається не достатньо розкритим. Це зумовлює актуальність теми дослідження.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є визначення впливу цифрової економіки на діяльність підприємства, організацію роботи його структурних підрозділів, трансформацію функціональних обов'язків працівників, розвиток їх цифрових навичок і компетенцій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Цифрова економіка є результатом четвертого етапу глобалізації – цифрової трансформації, що полягає в принциповій зміні структури світової економіки на основі її глобальної віртуалізації. Щоб відповідати новітнім умовам бізнес-середовища, підприємства обирають шлях цифрового розвитку. Практика свідчить, що такий вибір допоможе їм забезпечити високі темпи економічного розвитку та ефективність діяльності у довгостроковій перспективі, підвищення конкурентоспроможності як на національному, так і на світовому ринку.

Цифрова економіка базується на використанні цифрових комп'ютерних технологій. Її визначають як першочерговий напрям інноваційного розвитку виробничо-економічних систем різних рівнів та інструмент забезпечення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі [9]. З огляду на це, справедливим є твердження ряду вчених, що характеризують цифрову економіку як «акселератор соціально-економічного життя суспільства та ключовий драйвер зростання ВВП» [10].

За статистичними даними, які наведені на рис.1, протягом останніх п'яти років Україна в глобальному рейтингу за рівнем розвитку інновацій покращила своє становище. Навіть попри зниження рейтингу у 2019 р., Україна залишається серед країн категорії Lower-middle Income такою, що має високі сподівання щодо рівня розвитку.

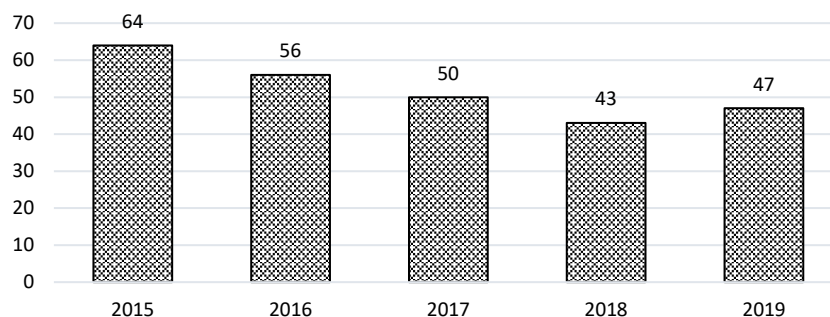


Рисунок 1 – Рейтинг України за рівнем розвитку інновацій, 2015-2019 рр.

Джерело: представлено авторами за даними [11]

Зауважимо, що даний показник характеризує економіку України як таку, що має високий коефіцієнт ефективності інновацій (працює краще, ніж можна було б очікувати за рівнем вкладень) [11]. При цьому за інвестиціями в інновації у 2019 р. наша країна посідає лише 82 місце.

Якщо говорити про використання ІКТ на підприємствах України, то згідно з даними Державної служби статистики України у 2018 р. загалом 95,5% вітчизняних підприємств використовують комп'ютери у своїй діяльності (це на 0,3% більше за 2015 р.), а 98,1% підприємств мають доступ до мережі Інтернет (на 0,1% більше за 2015 рік) (рис. 2).

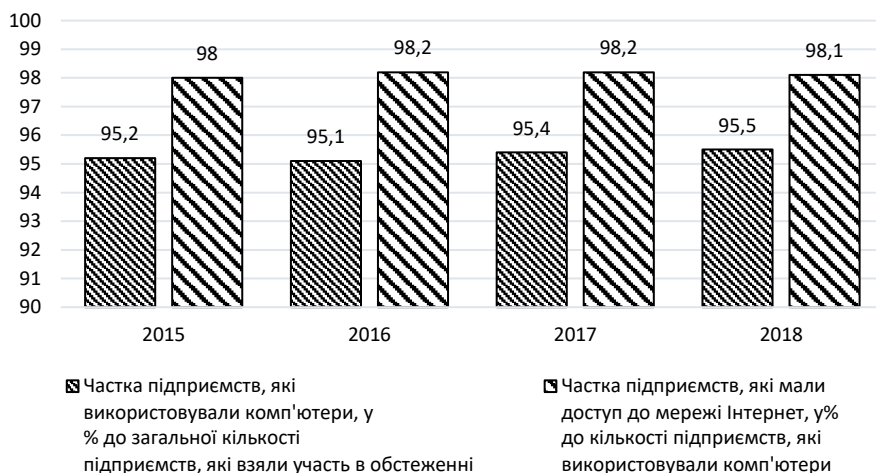


Рисунок 2 – Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України за 2015-2018 рр., %

Джерело: розроблено авторами за даними [12]

Перехід до хмарного серверного простору, застосування хмарних технологій відкриває безліч можливостей для бізнесу. Зокрема це стосується заощадження часу в результаті діджиталізації бізнес-процесів, зберігання файлів з базами даних та офісного програмного забезпечення (наприклад, текстових процесорів, електронних таблиць тощо), забезпечення доступу до більш сучасного спеціального програмного забезпечення.

Варто зазначити, що загалом інформаційно-комунікаційні технології на українських підприємствах розвиваються ефективно. Для здійснення масштабних цифрових трансформацій підприємства мають створити відповідні умови. Формування нової інформаційної системи управління або модернізація старої, яка повинна при мінімальних витратах забезпечувати високий рівень кібербезпеки та широке використання можливостей сучасних інформаційних технологій, дозволяти швидко й ефективно передавати дані, які необхідні для оперативного й обґрунтованого прийняття рішень. ІКТ дозволяють суттєво змінити підхід до управління підприємствами та бізнес-процесами, що дає підстави говорити про використання концепції «електронного бізнесу» [14].

Слід зважати на те, що процес діджиталізації бізнес-процесів передбачає три етапи: визначення стратегії (зокрема, формування в компанії загального цифрового мислення), перебудова (діджиталізація) бізнес-процесів та автоматизація операційних процесів [15]. На першому етапі, за словами І. Андрущенко, відбувається вбудовування цифрових

технологій у стратегію розвитку підприємства. Діджиталізація бізнес-процесів передбачає створення системи збору, зберігання і аналізу даних, оптимізацію пошуку інформації з використанням Інтернету, обробку великих масивів даних, застосування штучного інтелекту, Інтернет речей у виробництві та інші складові. У свою чергу, автоматизація операційних процесів включає автоматизацію документообігу, впровадження ERP-системи, діджиталізацію управління підрозділами підприємства тощо. Сучасні технологічно розвинені підприємства використовують у своїй діяльності комп'ютерні інформаційні системи, що забезпечують автоматизацію як внутрішніх процесів на підприємстві, так і процесів взаємодії із зовнішнім середовищем (концепція ERP II).

Використання сучасних програмних продуктів (SAP, SAP Business One, Neaktor, jSolutions, Бітрікс24, BAS ERP, Microsoft Dynamics 365 та інші) і забезпечення офісів підприємств сучасними ІТ-інструментами створюють умови для інтеграції всіх бізнес-процесів, формування центрів обробки даних, впровадження електронного документообігу. У результаті відбувається докорінна зміна процесів взаємодії та перерозподіл функціонального навантаження підрозділів підприємства та посадових обов'язків його працівників. Зазначені програмні й технічні засоби розширюють функціональні можливості працівників підприємства. Наприклад, електронний документообіг надає можливість забезпечити конфіденційність інформації, робити її доступною для ширшого чи вузького кола осіб, підвищити оперативність прийняття

і виконання рішень, звільнити час для керівників і менеджерів різних рівнів, скоротити час обробки документів тощо. Разом з тим, автоматизація технологічних процесів докорінно змінює роль людини у їх реалізації. Інформаційні технології та кіберфізичні системи перебирають на себе ряд робіт (функцій), які раніше виконувала людина (прикладом таких трансформацій є смарт фабрики та смарт супермаркети, де використовуються промислові технології Інтернету речей), що веде до скорочення штату працівників підприємств різних видів економічної діяльності та різних професій.

Так, існують потенційні негативні наслідки діджиталізації економіки, які мають суттєвий вплив на подальший розвиток практично всіх сфер професійної діяльності, зокрема: підвищена нестабільність для працівників, розрив кваліфікації, надмірна концентрація на ринку праці, руйнівний вплив на соціальну структуру та ін. Зрештою, знаходження балансу між поглибленою технологічною інтеграцією й інвестиціями в людський капітал матиме в майбутньому вирішальне значення для підвищення продуктивності праці в нових умовах господарювання [16].

Насамперед зазначене стосується тих професій, де донедавна використовувалась фізична сила (праця). Однак і офісним працівникам доведеться постійно вчитись, вдосконалюючи свої професійні компетенції, а також навички управління та «комунікації» з роботизованою технікою.

При цьому цифрові навички набувають найвищої актуальності не лише для професіоналів сфери інформаційно-комп'ютерних технологій, але й для всіх інших сфер професійної діяльності. Вже сьогодні цифрова грамотність визнана ЄС однією з 8 ключових компетенцій для повноцінного життя та професійної діяльності у сучасному світі. Зрештою, як зазначають експерти компанії Deloitte в Україні, штучний інтелект, когнітивні технології та робототехніка прийшли не для того, щоб конкурувати з людиною, а щоб допомогти їй стати ще більш ефективною та продуктивною. Вони допомагають створити нові робочі місця, підвищити продуктивність і дозволити працівникам зосередитися на людських аспектах роботи [17]. Це зрештою необхідним є пошук «балансу технічних навичок і загальних здібностей, як-то вирішення проблем, творчий потенціал, соціальні навички та емоційний інтелект» [18].

Новий тренд «розширена робоча сила» стає реальністю і в Україні та змінює традиційні поняття такі, як робота, робоча діяльність і робоче місце. Це «розширення», за словами Т. Давенпортом і Дж. Кірбі, означає, що треба (1) визначити, що саме сьогодні люди й машини роблять окремо, та (2) припустити, що цю роботу можна поглибити, а не зменшити, через їх співробітництво [18]. Такий підхід дає можливість підвищити інтелектуальний рівень виконуваних людиною робіт.

Позитивним для працівників є поява нових форм праці, які характеризуються відсутністю або модифікацією традиційних трудових відносин, зокрема, появою особливих трудових договорів, згідно з якими змінюється спосіб найму працівників. Це стало можливим завдяки впровадженню гнучкого правового регулювання діджиталізованих відносин у сфері праці; зміні уявлення про робоче місце у традиційному розумінні цього елементу організації праці; можливості використання такого графіку роботи, який дає змогу оптимізувати робочий час працівника [19]. Зрештою з'явилися «цифрові» робочі місця, що являють собою віртуальний еквівалент фізичного робочого місця, належно організований, придатний для користування й управління. Вони мають стати запорукою підвищення ефективності працівників і створення для них більш комфортних та сприятливих умов праці [20].

Цифрові технології не обійшли і професії бухгалтера. Дослідження компанії Deloitte у Великобританії показали, що робототехніка та когнітивні технології найбільш успішно розвиваються там, де робота та завдання виконуються з використанням стандартизованих правил та логіки [18]. Значене прямо стосується роботи бухгалтера, яку можна автоматизувати приблизно на 90 %. Це, з одного боку, веде до скорочення кількості робочих місць в умовах використання цифрових технологій, а з іншого – дає можливість вирішувати нові проблеми, поглиблювати професійні компетенції, працювати по новому.

Роль бухгалтера активізується саме в частині інформаційного забезпечення управління. Дійсно, першою складовою, що зазнає зміни у разі діджиталізації підприємства – інформаційна, оскільки вона є основним ресурсом і продуктом його інформаційної системи. Якщо усі дані про діяльність підприємства та його довкілля, які необхідні для прийняття рішень, будуть збережені в електронному форматі, то завдяки сучасному програмному забезпеченню аналіз фінансової і нефінансової звітності, триєдина оцінка ефективності діяльності підприємства (з урахуванням її економічних, екологічних і соціальних наслідків) відбуватимуться оперативніше із більшою відповідністю запитам користувачів (поставленим завданням). Отже, відкриваються нові можливості для розширення аналітичної складової роботи професійного бухгалтера та самого її функціонального наповнення.

В останні роки кардинально змінилось робоче місце бухгалтера, яке априорі є автоматизованим. Можна навести численні приклади програмних продуктів для бухгалтера, зокрема для ведення обліку, які інтегровані у програмні продукти управління підприємством, використовуються для формування й оприлюднення фінансової звітності у форматі XBRL, для організації електронного документообігу, а також комп'ютерні інформаційно-довідкові та правові

ресурси, аналітичні системи та інше. Однак ключова відмінність сучасного автоматизованого місця роботи – це відсутність сталого розташування або прив'язки до офісу. Географічно розподілена інфраструктура надає користувачу доступ до глобальних ресурсів, баз даних або спеціалізованого програмного забезпечення з будь-якої точки, незалежно від місця його розміщення.

У професійній діяльності бухгалтерів відбуваються й інші зміни, які пов'язані з використанням концепції блокчейн і технології BigData. Дружній інтерфейс спрощує освоєння відповідних технічних і програмних засобів. Роботизація процесу підготовки фінансової звітності вже стала реальністю (наприклад у Великобританії). Однак все це вимагає зміни світогляду керівництва компаній і самих бухгалтерів, а також підходів до організації їх професійної діяльності.

В умовах цифрової економіки бухгалтер має унікальну можливість як надавати інформацію, так і здійснювати її аналіз, допомагаючи ухвалювати рішення; зрештою він «більше не може виконувати роль підтримки чи допоміжної функції й повинен робити більше, ніж просто складання балансу активів» [21]. Бухгалтер, як основний «провідник» і постачальник обліково-аналітичної інформації, має безпосередньо включитись у процес розробки управлінських рішень. В епоху цифрових технологій він в жодному разі не може асоціюватись з оператором-обліковцем. Володіння сучасними ІКТ є основою для вивільнення часу від рутинних обов'язків і присвячення його інтелектуальній роботі.

Подальший розвиток професії вимагає розуміння суспільством ролі бухгалтера в умовах розвитку цифрової економіки та діджиталізації підприємницької діяльності, розширення його

світоглядних позицій і налаштування на безперервне самовдосконалення в частині володіння сучасним методологічним та інформаційно-технологічним інструментарієм.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Активне впровадження цифрових технологій в економічну діяльність стало фактором підвищення її ефективності. Діджиталізація створює важливі переваги для підприємств в частині реалізації обраної стратегії, зміцнення їх економічної безпеки, досягнення прозорості ведення бізнесу. Такі тенденції є актуальними для підприємств усіх галузей економіки та вимагають підтримки держави.

У професійній сфері відбуваються глобальні зміни, які мають як технологічний, так і економічний, і соціальний аспекти. Вони пов'язані з трансформацією таких понять, як робота, і робоче місце, та перерозподілом функціонального навантаження між людиною й інформаційно-комунікаційними технологіями. Зазначені процеси вимагають розуміння перспектив діджиталізації професійної діяльності, інтеграції відповідних принципів у корпоративну культуру суб'єктів господарювання, забезпечення більшої суспільної взаємодії і безперервного розвитку. Виникає потреба підвищення професійного рівня і перепідготовки працівників з урахуванням наявних тенденцій на ринку праці і перспектив розвитку цифрової економіки.

Реалізація тренду «розширена робоча сила» в обліково-фінансовій сфері вимагає актуалізації програм підготовки та перепідготовки фахівців обліково-фінансової сфери на основі усвідомлення перспектив професії, що відкриваються через діджиталізацію економіки.

Література:

1. Sands E. G., Bakthavachalam V. *Ranking Countries and Industries by Tech, Data, and Business Skills*. 2019. URL: <https://hbr.org/2019/05/ranking-countries-and-industries-by-tech-data-and-business-skills> (дата звернення: 09.12.2019).
2. Маркович І. Б., Струтинська І. В. Передумови та особливості зміни вимог до характеру ведення бізнесу в епоху цифровізації глобальної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 105-109.
3. Чеснокова Н. В. Стан та проблеми розвитку цифрової економіки та суспільства в ЄС та Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 1. С. 209-213.
4. Батракова Т. І., Кузнецова А. В. Особливості цифрової економіки в Україні та у світі. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. № 2. С. 84-89.
5. Чмерук Г. Г. Аналіз стану цифрової економіки України. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. Т. 23. Вип. 6. С. 54-57.
6. Иванов С. В., Вишневикий А. С. Електронные платформы как инструмент модернизации экономики Украины. *Вісник економічної науки України*. 2017. №1 (32). С. 47-53.
7. Тютюнникова С. В., Романіка Т. К. Нестійка зайнятість молоді в умовах панування цифрової економіки. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (1). С. 246-250.
8. Плікус І. Й., Осадча О. О., Жукова Т. А. Розвиток професії «бухгалтер» в умовах цифрової адженди: емпіричні дослідження щодо майбутнього професії. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 29. С. 589-594.
9. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 6.
10. Саух І. В., Шиманська В. В., Момонт Т. В. Цифрова економіка України: сучасний стан, тенденції, проблеми розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 1. С. 230-236.
11. The Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/home> (дата звернення: 02.12.2019).
12. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабміну України № 67-р від 17.01.2018.
13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.11.2019).

14. Digital economy and society statistics – enterprises. Retrieved from: Eurostat. *Statistics Explained*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Digital_economy_and_society_statistics_-_enterprises (дата звернення: 15.11.2019).
15. Андрущенко І. Як правильно почати діджиталізувати свій бізнес. URL: <https://nv.ua/ukr/techno/technoblogs/jak-pravilno-pochati-didzhitalizirovat-svij-biznesbloh-irini-andrjushchenko-2475642.html#> (дата звернення: 08.11.2019).
16. The Global Competitiveness Report, 2019. World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 12.12.2019).
17. Цифрова трансформація економіки в Україні. Як адаптувати суспільство до сучасних реалій цифрового світу. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/digital-transformation-of-ukrainian-economics.html> (дата звернення: 15.11.2019).
18. Майбутнє роботи: розширення робочої сили (Розділ 10). *Тенденції у сфері управління персоналом — 2017: Міжнародне дослідження Deloitte*. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/human-capital/articles/human-capital-trends-2017-10th-trend.html> (дата звернення: 10.12.2019).
19. Туль С. І. Нові форми праці в умовах діджиталізації економіки та світового ринку праці / С. І. Туль // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. - 2019. Вип. 23(2). С. 100-105.
20. Цифрова адженда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти — цифровізації України до 2020 р. 2016. 90 с.
21. IFAC запевняє, що роль бухгалтерів на підприємствах стає ключовою. URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1298-ifac-zapevniaie-shcho-rol-bukhhalteriv-na-pidpriemstvakh-staie-kluchovoiu> (дата звернення: 12.12.2019).

References:

1. Sands, E. G. & Bakhavachalam, V. (May 27, 2019). Ranking Countries and Industries by Tech, Data, and Business Skills. Retrieved from <https://hbr.org/2019/05/ranking-countries-and-industries-by-tech-data-and-business-skills>.
2. Markovich, I. B. & Strutinskaya, I. V. (2019). Prerequisites and features of changing requirements for the nature of doing business in the age of digitalization of the global economy. *Black Sea Economic Studies*, 41, 105-109 [in Ukrainian].
3. Chesnokova, N. V. (2019). State and problems of development of digital economy and society in EU and Ukraine. *Bulletin of the Khmelnytsky National University*, 1, 209-213 [in Ukrainian].
4. Batrakova, T. I. & Kuznetsova, A. V. (2018) Features of digital economy in Ukraine and in the world. *Bulletin of Zaporizhzhya National University. Economic Sciences*, 2, 84-89 [in Ukrainian].
5. Chmeruk, G. G. (2018) Analysis of the Digital Economy of Ukraine. *Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics*, 6, 54-57 [in Ukrainian].
6. Ivanov, S.V. & Vishnevsky, A.S. (2017) Electronic platforms as a tool for modernizing the Ukrainian economy. *Newsletter of economical science of Ukraine*, 1 (32), 47-53.
7. Tyutyunnikova, S. V. & Romanika, T. K. (2019) Unstable youth employment in the digital economy. *Young Scientist*, 5 (1), 246-250 [in Ukrainian].
8. Plikus, I. J., Osadcha, O. O. & Zhukova, T. A. (2019) The development of the accountant profession in the digital agenda: empirical studies on the future profession. *Market Infrastructure*, 29, 589-594.
9. Kolyadenko, S. V. (2016) Digital Economy: Preconditions and Stages of Formation in Ukraine and the World. *Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 6.
10. Saukh, I. V., Shimanska, V. V. & Momont, T. V. (2019) Digital economy of Ukraine: current state, tendencies, problems of development. *Economic Sciences*, 1, 230-236 [in Ukrainian].
11. The *Global Innovation Index*. Retrieved from <https://www.globalinnovationindex.org/home>.
12. On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the plan of measures for its implementation: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (17.01.2018), 67-p. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitkucifrovoyi-ekonomiki-tasuspilstva-ukrayinina-20182020-roki-ta-zatverdzhennyaplanuzahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi> [in Ukrainian].
13. State Statistics Service of Ukraine. Official web-site. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
14. Digital economy and society statistics – enterprises. Retrieved from: Eurostat. *Statistics Explained*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Digital_economy_and_society_statistics_-_enterprises.
15. Andryushchenko, I. How to start digitizing your business properly. Retrieved from <https://nv.ua/ukr/techno/technoblogs/jak-pravilno-pochati-didzhitalizirovat-svij-biznesbloh-irini-andrjushchenko-2475642.html#> [in Ukrainian].
16. The Global Competitiveness Report (2019) World Economic Forum. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
17. Digital transformation of economy in Ukraine. How to adapt society to the contemporary realities of the digital world. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/digital-transformation-of-ukrainian-economics.html> [in Ukrainian].
18. Trends in Personnel Management - 2017. Section 10. The Future of Work: Expanding the Workforce: An International Deloitte Study. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/en/en/pages/human-capital/articles/human-capital-trends-2017-10th-trend.html> [in Ukrainian].

19. Tool SI (2019) New forms of labor in the context of digitization of the economy and the world labor market. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 23 (2), 100-105 [in Ukrainian].
 20. Digital Agenda of Ukraine 2020 (Digital Agenda 2020). Conceptual backgrounds (version 1.0). Priority Areas, Initiatives, Projects (December 2016) 90. Retrieved from <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> [in Ukrainian].
 21. IFAC assures that the role of accountants in businesses is key. Retrieved from <https://www.pabu.com.ua/en/mediacentr-3/profesiini-novyny/1298-ifac-zapevniaie-shcho-rol-bukhalteriv-na-pidpriemstvakh-staie-kliuchovoiu> [in Ukrainian].
-



Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License